

МБО «Екологія-Право-Людина»

Річний звіт 2013

Львів

Статистика

Кількість судових справ – 27

Кількість консультацій, наданих громадянам та НУО – 316

Коментарі до законопроектів: 5

Кількість студентів-учасників клінічної програми: 12

Конференції, семінари, тренінги, організовані ЕПЛ: 4

Конференції, семінари, тренінги за участі ЕПЛ: 29

1. Адвокатура

а) Стратегічний судовий захист

П'ятірка найважливіших для захисту прав людини судових рішень, прийнятих у 2012 р.

На початку 2013 р. була оголошена п'ятірка найважливіших для захисту прав людини судових рішень, прийнятих у 2012 р. Рейтинг був розроблений Центром політико-правових реформ спільно з громадськими експертами в рамках проекту "Громадське сприяння незалежності і доброчесності у діяльності суддів".

Відбір проводився на основі п'яти критеріїв: важливість прав, які було захищено судом; потенційний або реальний вплив судового рішення на подальшу судову чи адміністративну практику; урахування міжнародних стандартів захисту прав людини; переконливість мотивування судового рішення; "сміливість" судді чи суддів – ухвалення рішення всупереч домінуючій практиці або "політичній лінії".

Четверте місце зайняло рішення від 31 серпня 2012 р. у справі, яку ініціювала ЕПЛ. Цим рішенням Господарський суд Львова вперше у судовій практиці підтвердив обов'язок приватного підприємця, який спричиняє негативний вплив на суспільство, надати інформацію стосовно цього впливу відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». Тому цей рейтинг наголошує на важливості забезпечення належного доступу до екологічної інформації.

Понад тисяча висновків екологічної експертизи вивішені на веб-сторінці Міністерства екології та природних ресурсів за рішенням суду

На початку 2013 р. за рішенням суду у справі ЕПЛ проти Міністерства екології та природних ресурсів України Міністерство вивісило на своїй веб-сторінці тексти понад тисячі висновків екологічної експертизи, зроблені у 2009 та 2010 рр. Це стало значним кроком в напрямку відкритості та підзвітності уряду в питаннях екологічної безпеки. Проте, ЕПЛ виявила, що тексти рішень не містять наукових обґрунтувань рішень, а отже це є неповним виконанням судового рішення. ЕПЛ подала до суду позиційний документ щодо неповного виконання судового рішення Міністерством екології та природних ресурсів. У березні 2013 р. міністерство подало до суду звіт про виконання рішення суду. Суд вирішив, що заходи, вчинені відповідачем, є недостатніми для повного виконання рішення суду і зобов'язав відповідача опублікувати повні тексти рішень, включаючи вступну частину, наукове обґрунтування та резулятивну частину рішень.

ЕПЛ проти Державного управління екології у Львівській області (скасування грифу «для службового користування» щодо висновків державної екологічної експертизи)

У лютому 2013 р. апеляційний суд прийняв рішення на користь ЕПЛ у справі присвоєння грифу «для службового користування» інформації Державного управління екології у Львівській області. У 2019 р. ЕПЛ виграла справу у першій інстанції, оскаржуючи Постанову №54 від 05.05.2006 р., якою висновкам екологічної експертизи присвоювався гриф «для службового користування». Відповідач подав апеляційну скаргу. Слухання справи було призначено аж через три роки, і у лютому 2013 р. суд знову підтримав позицію ЕПЛ і скасував оскаржувану Постанову. ЕПЛ подала інформаційний запит до Державного управління екології у Львівській області, і дізналася, що оскаржувана постанова була скасована і нема жодного іншого нормативного акта, який би надавав гриф «для службового користування» висновкам державної екологічної експертизи.

Апеляційний суд визнав незаконним пересилання скарг ЕПЛ органам, чії дії оскаржуються

Генеральна прокуратура України, а також її регіональні відділення, мають поширену практику замість розгляду скарг по суті пересилати їх до органів, чії дії чи рішення оскаржуються фізичною чи юридичною особою. Таке пересилання є порушенням п. 4 Статті 7 Закону України «Про звернення громадян», який містить чітку заборону пересилати скарги громадян на розгляд органам чи посадовцям, дії чи рішення яких оскаржуються.

З огляду на систематичні порушення цього положення Генеральною прокуратурою України, у 2008 р. ЕПЛ оскаржила до Львівського окружного адміністративного суду незаконність пересилання та відмову розглядати по суті скаргу від організації.

У 2010 р. позов ЕПЛ був задоволений і генеральна прокуратура подала апеляцію.

Лише через понад 4 роки Апеляційний суд призначив слухання справи. 17 жовтня 2013 р. суд прийняв остаточне рішення про відхилення апеляційної скарги Генеральної прокуратури та підтримав рішення першої інстанції.

Таким чином і суд першої інстанції, і апеляційний суд прийняли аналогічне рішення про незаконність пересилання скарг.

Відповідно до п. 1 Статті 255 КАСУ, рішення, яке набрало чинності, є обов'язковим для осіб, залучених до справи, їхніх прихильників та усіх органів, підприємств, закладів та організацій, посадовців та інших фізичних осіб, та є обов'язковим на усій території України.

Громадськість звернулася до суду щодо питання будівництва 3 і 4 енергоблоків на Хмельницькій атомній електростанції (ХАЕС)

На 11 червня 2013 р. окружний адміністративний суд Києва призначив перше судове засідання у справі, ініційованій ЕПЛ проти Міністерства енергетики та вугільної промисловості України з метою оскаржити незаконність підготовки проекту закону «Про розміщення, проектування та будівництво 3 і 4 блоків ХАЕС». Закон був прийнятий парламентом України 6 вересня 2012 р. і компанія «Енергоатом», і відповідач розпочали процес підготовки будівельного проекту 3 і 4 блоків ХАЕС. Позивач вказав на численні порушення та недоліки процесу підготовки законопроекту до прийняття у парламенті, що вплинуло на формулювання закону. Найважливішим є той факт, що на стадії дослідження допустимості проекту відповідач не досліджував можливість будівництва 3 і 4 блоків на вже існуючих конструкціях атомної електростанції, які були споруджені 20 років тому і не піддавалися заходам зі збереження. Відповідач не проводив консультативного референдуму в населених пунктах і не отримала погодження від органів місцевої влади та органів місцевого самоврядування на території спостереження за ХАЕС. Громадські слухання були проведені лише у 14 населених пунктах з 200. Відповідач не врахував позицію місцевого населення та місцевих органів влади, які зазнають впливу діяльності нових блоків ХАЕС, свідченням чого є текст закону.

Позивач вимагає від суду визнати такі дії відповідача незаконними і вимагає підготувати зміни до закону «Про розміщення, проектування та будівництво 3 і 4 блоків ХАЕС».

На жаль, суди виявили небажання розглядати справу по суті, а тому законність будівництва двох атомних реакторів тепер мають розглядати інші форуми чи інституції.

У співпраці з народними депутатами Верховної ради ЕПЛ провела дослідження використання бюджетних коштів для спорудження 3 і 4 блоків, підготувала і подала до Конституційного суду України конституційне звернення щодо дій парламенту. Окрім того, ми подали звернення до уповноваженого з прав людини

щодо забезпечення права людей на здорове та безпечне довкілля, і з приводу цього звернення було відкрито провадження.

Суд зобов'язав Міністерство екології виконувати Національний план дій з реалізації положень Кіотського протоколу.

Міністерство екології та природних ресурсів України визначене координатором діяльності з виконання зобов'язань України в межах Рамкової конвенції ООН зі зміни клімату, хоча стан виконання Україною цих зобов'язань далекий від задовільного. Ще у 2008 році ЕПЛ подала позов проти Міністерства, справа пройшла усі три інстанції і була повернута Вищим адміністративним судом на повторний розгляд у першу інстанцію. У липні 2013 р. Окружний адміністративний суд Києва частково задовольнив вимоги ЕПЛ. Зокрема, суд визнав незаконним бездіяльність Міністерства і зобов'язав його виконувати певні зобов'язання. Міністерство подало апеляцію у грудні 2013 р., і суд відхилив апеляцію і підтримав рішення першої інстанції, яким частково задовольнив вимоги ЕПЛ.

Оскарження конфіденційності угод щодо видобутку сланцевого газу

Перспективи широкомасштабних розробок сланцевого газу в Україні незабаром можуть стати реальністю, але більшість українців знають дуже мало про природу сланцевого газу, технології його видобутку та потенційні екологічні ризики, пов'язані з розробкою сланцевого газу. У січні 2013 р. Україна підписала угоду про розподіл продукції з компанією Шелл на Юзівську ділянку, але текст угоди залишається закритим для громадськості.

На свій запит ЕПЛ не отримала тексту проекту угоди ані від компанії Шелл, ані від Кабінету міністрів України, ні від Міністерства екології та природних ресурсів чи Державної служби геології та надр. Харківська та Донецька регіональні адміністрації, які схвалили проект угоди, також не надали тексту проекту угоди. Усі органи, до яких ми зверталися, обґрунтовували свої відмови у наданні тексту проекту угоди тим, що він належить до конфіденційної інформації. З огляду на це ЕПЛ подала до Кабінету міністрів України прохання надати Протокол засідання уряду, на якому тексту угоди був наданий статус конфіденційної інформації. Секретаріат Кабінету міністрів відповів, що Протокол №11 засідання уряду також має гриф «для службового користування» і не може бути відкритим.

23 травня 2013 р. Адміністративний суд міста Києва відкрив провадження за позовом МБО «Екологія-Право-Людина» проти Кабінету міністрів України стосовно обмеженого доступу до публічної інформації стосовно угоди про розподіл продукції, підписаної урядом України з компанією Шелл.

Згідно угоди уряд надав інвесторам виключні права здійснювати нафтогазовидобувну діяльність, включаючи розвідку та видобування вуглеводнів, які є власністю народу України, на площі розміром ¼ території Бельгії на наступні

50 років. Згідно угоди прибуток від цієї діяльності ділиться між урядом України, компанією Шелл та новою приватною українською компанією невідомого походження.

Окрім того, підписавши текст першої угоди щодо сланцевого газу, уряд та інвестори наклали обмеження конфіденційності на текст самої угоди, а також на будь-які інші документи, інформацію чи дані щодо нафто-газової діяльності в межах угоди, включаючи будь-яку документацію владних органів з цього питання. Таке обмеження доступу до інформації є серйозним порушенням законодавства.

І суд першої інстанції, і апеляційної інстанції відхилили скаргу ЕПЛ. ЕПЛ подала касаційну скаргу, але суд відмовився відкривати касаційне провадження. Таким чином, вичерпавши усі національні засоби судового захисту, ЕПЛ готує скаргу до Комітету з дотримання Оргуської конвенції.

Оскарження відмови компанії Шелл надати дозвіл на використання надр

Як виявилось, не лише угоди з розподілу продукції щодо розробки сланцевого газу класифікуються як конфіденційна інформація, але також дозволи, видані на основі таких угод.

20 серпня 2013 р. Державна служба геології та надр відмовилася надати ЕПЛ спеціальний дозвіл на користування надрами, наданий компанії Шелл для здійснення нафто-газовидобування згідно угоди про розподіл продукції, аргументуючи це класифікацією інформації як службової. ЕПЛ оскаржила таке рішення у суді.

У жовтні суд частково задовольнив вимоги ЕПЛ, зокрема визнав незаконною відмову Державної служби геології та надр надати ЕПЛ інформацію про факт та дату надання дозволу компанії. Проте, суд визнав законним обмеження доступу до копій дозволів на використання надр. ЕПЛ подала апеляційну скаргу.

Експертиза проектів угод про розподіл продукції

У серпні ЕПЛ подала адміністративний позов проти Кабінету міністрів України та Державної служби геології та надр щодо визнання незаконними бездіяльність цих органів, особливо стосовно проведення експертизи угод про розподіл продукції. По справ відкрито судове провадження.

Розробка Олеської площі сланцевого газу

Організація підготувала і подала адміністративний позов з метою накласти судову заборону на підписання угоди на розподіл вуглеводів, видобутих на Олеській площі.

Справа у Комітеті з дотримання Оргуської конвенції

ЕПЛ продовжувала працювати в напрямку сприяння дотримання Україною положень Оргуської конвенції. 27 лютого 2013 р. ЕПЛ подала у Комітет з дотримання Оргуської конвенції свою позицію щодо офіційного звіту України про дотримання конвенції і представила свою позицію стосовно реальної ситуації в Україні із реалізацією рекомендацій Комітету з дотримання.

28 березня Комітет з дотримання розглянув стан реалізації Україною рішення Зустрічі сторін Оргуської конвенції. Комітет розглянув звіт українського уряду, альтернативний звіт ЕПЛ і вислухав представників сторін. Комітет знову висловив занепокоєння стосовно погіршення екологічного законодавства в Україні, особливо стосовно законодавства про оцінку впливу на довкілля (ОВД). Окрім того, Комітет вимагав від уряду дати відповідь на запитанням, підняті у звіті ЕПЛ і попросив переклад проекту закону щодо імплементації Оргуської конвенції, який поданий на розгляд міністерств.

Стан реалізації Україною Оргуської конвенції також обговорювався на зустрічі Робочої групи 3 «Екологія, зміна клімату та енергетична безпека» Національної платформи Форуму громадянського суспільства Східного партнерства, на якому ЕПЛ презентувала результати свого аналізу в рамках широкого аналізу реалізації екологічної складової Порядку денного асоціації Україна-ЄС. .

19-21 червня 2013 р. ЕПЛ взяла участь у зустрічі Робочої групи Сторін Оргуської конвенції у Женеві.

3 серпня 2013 р. ЕПЛ активно співпрацював з Комітетом з екологічної політики парламенту України, намагаючись сприяти прийняттю закону про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті та участь громадськості у цьому процесі. Прийняття такого закону є передумовою уникнення Україною найжорсткіших санкцій в межах Оргуської конвенції. Закон був прийнятий у першому читанні, але на жаль, процес зупинився на цьому етапі, що означає, що, дуже ймовірно, на Україну все-таки накладуть жорсткі санкції.

Створення Національної платформи зі стратегічного судового захисту для захисту екологічних прав людини

ЕПЛ створила Національну платформу зі стратегічного судового захисту екологічних прав. Оскільки екологічні права прямо пов'язані з базовим правом людини – правом на життя – дуже важливо розвинути цей напрямок в діяльності правозахисних груп України. Платформа створена з метою сприяти обміну досвідом, інформацією та навичками ведення стратегічних судових справ для захисту довкілля та екологічних прав людей, підвищити професійний рівень учасників у розробці ефективних стратегій ведення таких справ, застосування доказів та експертних баз даних, результатів дослідження, для розробки бази даних та обміну судовою практикою, рішеннями міжнародних організацій та інститутів.

Окрім того, платформа працюватиме над розробкою чітких критеріїв стратегічної справи, створить ефективнішу реакцію на порушення екологічного законодавства та екологічних прав громадян в усій країні, розроблятиме та змінюватиме політику, законодавство та практику владних органів та бізнес структур, реалізовуватиме європейські підходи та методи правової роботи.

Учасники платформи, представники аналітичних центрів та організації громадянського суспільства отримали можливість для особистого спілкування, освіти та обміну інформації. Ми створили електронну розсилку для членів, які поширюють інформацію, обговорюють стратегії ведення судових справ, поширюють публікації та інші матеріали, обговорюють стратегічну судову практику захисту екологічних прав та прав довкілля.

У жовтні ЕПЛ провела Координаційну зустріч Національної платформи зі стратегічного судочинства, в якій взяли участь громадські активісти, юристи юридичних фірм, слухачі клінічної програми, адвокати та звичайні громадяни, які турбуються про довкілля. Учасники зустрічі обговорили шляхи підвищення ефективності судового захисту довкілля та екологічних прав громадян.

б) законодавча та аналітична робота

Протягом року ЕПЛ розробляла і подавала коментарі та пропозиції до таких законопроектів та аналітичних документів:

- проект ЗУ «Про упаковку та відходи упаковки»;
- проект ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України про забезпечення екологічної безпеки, запобігання та ліквідацію негативного впливу на довкілля видобування нетрадиційних вуглеводнів в результаті заключення та реалізації угод про розподіл продукції»;
- План дій реалізації у 2013 р. національної стратегії адаптації до законодавства ЄС, зокрема у розділі «Довкілля»;
- проект закону про внесення змін до деяких законів України, пов'язаних з реалізацією положень Конвенції про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті № 2109а від 23.05.2013;
- підготовка експертного звіту про результати громадської експертизи Головного управління статистики у Львівській області;
- аналіз доступу до публічної інформації на офіційній сторінці Державного агентства екологічних інвестицій;
- законопроект «Про внесення змін до певних законодавчих актів щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру»;
- законопроект про ГМО;
- Положення про утримання дельфінів у неволі;
- підготувала розділ про дотримання Організації для економічного співробітництва та розробки проєктів Конвенції про оцінку впливу на довкілля в Європі, 2012-2013 рр.

в) Консультації

ЕПЛ продовжувала працювати з громадянами, надаючи консультативну правову допомогу громадам та окремим громадянам. Консультативна допомога спрямована на зміцнення потенціалу громадян захищати свої права та посилення мотивації діяти проактивно.

Гарний приклад активної позиції громади та результатів консультативної допомоги ЕПЛ поданий нижче.

Місцеві громади та ЕПЛ змусили данську компанію відмовитися від планів будувати свинокомплекс у селі

З 2005 року у селі Сівка-Войнилівська відбувалося протистояння між данською фірмою «Даноша» та місцевим населенням, яке боролася проти намірів компанії збудувати свинокомплекс потужністю 11 900 голів у селі. Компанія отримала в оренду на 49 років земельну ділянку від районної державної адміністрації для будівництва свинокомплексу, але їй не вдалося реалізувати свої плани через протести місцевого населення. Громада використала усі можливі засоби, щоб не допустити будівництво такого екологічно небезпечного об'єкта.

Оскільки сільська рада відмовилася допомагати громаді, місцеве населення у 2010 р. звернулося за допомогою до ЕПЛ і ЕПЛ допомогла провести місцевий референдум. Він засвідчив, що майже 100% місцевого населення висловилося проти будівництва свинокомплексу та інших приміщень фірми «Даноша» на території сільської ради. Місцеве населення негативно ставилося до компанії через факти незаконного використання приватних земельних ділянок для вивозу гною, неналежне функціонування гноєвідстійників та створення дуже несприятливих умов для життя та відпочинку людей.

Під тиском місцевого населення сільська рада прийняла одностороннє рішення розірвати договір оренди землі з компанією «Даноша», яке пізніше компанія оскаржила у суді. Під час судового розгляду громадськість виявила багато порушень законодавства у процедурі виділення землі компанії «Даноша» у 2005 році. В результаті цього у травні 2013 р. компанія «Даноша» погодилася припинити дію угоди на оренду землі і підписала додаток до угоди про оренду землі, намагаючись зберегти добросусідські стосунки з місцевим населенням.

На сьогодні місцеві мешканці очікують скасування державної реєстрації угоди про оренду землі і готові боротися з порушеннями їхніх прав, показуючи позитивний приклад для місцевих громад у регіоні, який потерпає від негативного впливу свинокомплексів та інших тваринницьких потужностей.

Доступ до інформації

Електронна система екологічної інформації для Львівської області

ЕПЛ працює над створенням електронної системи екологічної інформації для Львівської області. Мета створення системи подвійна: надати громадськості широкий доступ до інформації про основних забрудників області і створити модель національної універсальної електронної системи екологічної інформації. Основний об'єм роботи полягає у зборі інформації про основних забрудників області. Ми подаємо інформаційні запити до Управління статистики, Державної екологічної інспекції та підприємств, а потім отримана інформація вноситься в електронну систему. Карта з інформацією про підприємства знаходиться за таким посиланням data-eco.info.

ЕПЛ провела ще одну громадську експертизу реалізації Закону України «Про доступ до публічної інформації»

З січня до вересня 2013 р. ЕПЛ проводила громадську експертизу функціонування Головного управління статистики у Львівській області, аналізуючи рівень доступу до первинних даних, які мають бути відкритими.

Це третя громадська експертиза, здійснена ЕПЛ з часу набуття чинності Закону України «Про доступ до публічної інформації». До цього ЕПЛ аналізувала функціонування Державного управління екології та Державної екологічної інспекції у Львівській області.

Експертиза виявила певні випадки недотримання Закону України «Про доступ до публічної інформації». Основними порушеннями, виявленими ЕПЛ, є недотримання у веденні системи реєстрації звітів положень закону та обмеження доступу до первинних даних, які мають бути відкритими.

Результати громадської експертизи були підсумовані в експертних пропозиціях, які були подані до Головного управління статистики. Пропозиції стосуються шляхів покращення доступу до первинних даних, які згідно законодавства мають бути відкритими.

Доступ до генеральних планів населених пунктів

Одним з напрямків діяльності ЕПЛ є сприяння відкриттю доступу до генеральних планів населених пунктів. Раніше організація провела громадську експертизу доступу до генеральних планів у Львівській області. У серпні організація звернулася до Міністерства регіонального розвитку України, Львівської обласної державної адміністрації та представила результати аналізу доступу до генеральних планів у Львівській області та пропозиції дій, необхідних для розв'язання проблем.

Ще одна сфера діяльності – це сприяння відкритості інформації кадастрів природних ресурсів. Організація дослідила рівень відкритості такої інформації і працювала в напрямку скасування тих параграфів Наказу Державного агентства лісових ресурсів, які дозволяють класифікувати

екологічну інформацію як інформацію для внутрішнього користування. З цією метою ЕПЛ подала скаргу до Міністерства регіонального розвитку, Кабінету міністрів України та Генеральної прокуратури.

2. Еколого-правова освіта та дослідження

а) Дослідження

Окрім постійних тем дослідження, ЕПЛ розпочала роботу над кількома новими темами.

Ялтинський гірсько-лісовий природний заповідник

Цей унікальний природний заповідник зараз є під загрозою втрати своїх територій. Існують плани зменшення території Ялтинського природного заповідника, особливо поблизу Ялти, Алупки та Кореїзу для використання цих земель для будівництва курортів.

ЕПЛ проаналізувала наявну інформацію з даного питання, подала інформаційні запити до Міністерства екології та природних ресурсів, Кабінету міністрів України, Міністерства юстиції, президента, Ради міністрів Республіки Крим, Державного агентства лісових ресурсів, Державного агентства земельних ресурсів і проаналізувала відповіді від цих органів влади.

У журналі «Екологія-Право-Людина» була опублікована стаття на цю тему.

Утилізація небезпечних відходів

Утилізація небезпечних відходів, зокрема електронних відходів, є однією з найпроблематичніших питань в Україні. На даний час в Україні реалізуються кілька проектів в напрямку сортування та утилізації електронних відходів. Проте, важливо оцінювати справжню ефективність таких проектів, тобто яким чином потім зібрані електронні відходи утилізуються. Державне підприємство «Аргентум» у Львові відоме як єдине в Україні, яке утилізує небезпечні відходи. Проте з функціонуванням підприємства пов'язані кілька сумнівних фактів, і ЕПЛ вирішила провести власне розслідування, щоб оцінити законність роботи цього підприємства. Раніше засоби масової інформації повідомляли, що державне підприємство «Аргентум» двічі відмовлялося допустити на підприємство екологічних інспекторів, що вже породжує певні підозри. Згідно законодавства підприємства, які займаються утилізацією небезпечних відходів, мають мати спеціальні дозволи. ЕПЛ подала інформаційні запити до Департаменту екології та природних ресурсів у Львівській області та Міністерства екології та природних ресурсів із питанням щодо наданих підприємству ліцензій. Департамент екології та природних ресурсів заявив, що «Аргентум» не отримував жодних ліцензій. Окрім того, міністерство заявило, що в Україні нема підприємства, яке б мало ліцензію на утилізацію електронних та

небезпечних відходів. ЕПЛ також зверталось до державного підприємства «Аргентум» з інформаційним запитом з проханням надати копії дозвільних документів, якими володіє підприємство, але не отримала жодної відповіді. ЕПЛ продовжуватиме це дослідження і намагатиметься докладати зусиль, щоб зусилля в Україні в напрямку покращення поводження з відходами були справжніми, а не імітацією.

Моніторинг імплементації Україною екологічних пріоритетів планів співпраці ЄС-Україна

ЕПЛ брала участь в аналізі реалізації екологічної складової Порядку денного Асоціації Україна-ЄС та дорожньої карти Східного партнерства. Аналіз провела група експертів з низки екологічних НУО, які розробили спеціальну методологію аналізу. ЕПЛ проаналізувала такі аспекти:

- розробка національних інструментів імплементації Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень та доступ до правосуддя в питаннях, що стосуються довкілля;
- подальша розробка та імплементація українського законодавства, стратегій та планів у сфері доступу до інформації та участі у прийнятті екологічно важливих рішень.

б) Освітні та просвітницькі заходи

Одним з важливих напрямків роботи ЕПЛ є просвітництво громадян та органів влади щодо ключових екологічних проблем та шляхів їх подолання. Перспективи видобування сланцевого газу в Україні та екологічні ризики цього процесу стали ключовими питаннями на порядку денного ЕПЛ. Оскільки уряд України активно пропагує розробку сланцевого газу у Східній та Західній Україні, не проводячи жодного аналізу ризиків та порушуючи низку законодавчих норм, ми вважаємо своїм першочерговим завданням забезпечити громадян України неупередженою та науково обґрунтованою інформацією щодо переваг та недоліків розробки сланцевого газу. Ми дослідили міжнародний досвід розробки сланцевого газу, проаналізували проект угоди між урядом України та компанією «Шелл», який ми отримали неофіційно, проаналізували теперішні інституційні та законодавчі умови для розробки сланцевого газу і підсумували цю інформацію у брошурі «Розвідка та видобуток сланцевого газу: соціальні, правові та екологічні виклики». Вона була опублікована спільно із Всесвітнім фондом дикої природи і спрямована на поглиблення розуміння соціальних, правових та екологічних наслідків розвідки та видобування сланцевого газу, оцінку соціальних та екологічних викликів процесу буріння та видобутку сланцевого газу у США, Західній Європі та Україні, аналіз проекту Угоди «Про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться у межах ділянки Юзівська, між (1) державою Україна та (2) компанією «Шелл Експлорейшн енд

Продакшн Юкрейн Інвестментс (IV) Б.В.» та (3) ТОВ «НАДРА ЮЗІВСЬКА», надання довідкової інформації для покращення розуміння процесу фрекінгу, виявлення правових аспектів вилучення земель для суспільних потреб. Брошура видана українською та англійською мовами, і українську версію можна переглянути за таким посиланням:

http://epl.org.ua/fileadmin/user_upload/publications/Fracking_01.pdf .

Окрім того, у лютому ЕПЛ організувала і провела круглий стіл для місцевих громад та органів влади у районах, де має проводитися видобуток сланцевого газу. Обговорення за круглим столом мало назву «Видобуток сланцевого газу та буріння: соціальні та екологічні виклики» і на ньому відбулося активне обговорення екологічних ризиків для місцевих громад.

Важливим досягненням стало спільне проведення активістами-екологами та Комітетом ВР з екополітики, використання природних ресурсів та ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи парламентських слухань щодо розробки сланцевого газу. У слуханнях взяли участь депутати, працівники комітетів Верховної ради, представники центральних та місцевих органів влади, науковці, представники екологічних НУО, представники компаній «Шелл» і «Шеврон». Ірина Сех, голова екологічного комітету, наголосила, що з одного боку сланцевий газ є важливим енергетичним ресурсом серед нетрадиційних джерел палива, але з іншого боку потенційні екологічні проблеми, пов'язані з розробкою сланцевого газу в Україні, спричиняють громадські протести. Як заявила Ірина Сех, ми маємо очевидну проблему – брак всебічного та відкритого обговорення питання, що робить неможливим прийняття раціонального рішення, яке матиме вплив на мільйони людей.

Експертна позиція екологічних НУО була представлена такими організаціями, як МБО «Екологія-Право-Людина», Бюро екологічних розслідувань, Національний екологічний центр України, «Мама-86», «Зелений фронт», Всеукраїнська екологічна ліга, «Зелене відео». Активісти-екологи звернули увагу на низку міжнародних документів, які містять глибокий аналіз екологічних, соціальних та правових аспектів, пов'язаних з видобутком сланцевого газу, які повністю ігноруються урядом України.

Ще один круглий стіл з обговорення питань розробки сланцевого газу був організований у Львівській області 31 травня. ЕПЛ знову представила огляд екологічних, соціальних та правових аспектів цього питання.

У червні ЕПЛ організувала обговорення за круглим столом «Проблеми поводження з твердими побутовими відходами у Львівській області: шляхи розв'язання та нові перспективи». У заході взяли участь представники місцевої влади, бізнес структур та громадськості. Представники Львівської обласної адміністрації окреслили основні положення проекту обласної програми поводження з твердими побутовими відходами на період 2012-2020 рр.

Представники бізнесу представили нові технології та механізми обробки та утилізації твердих відходів.

Окрім того, ЕПЛ постійно прагне підняти рівень організаційного та професійного розвитку. Таким чином ЕПЛ взяла участь у кількох освітніх заходах, включаючи тренінг з методів моніторингу та оцінки результатів проекту, проведений Швецькою агенцією міжнародного розвитку, тренінги з розвитку аналітичної складової організації і тренінг з гендерного аналізу політики, проведені Міжнародним фондом «Відродження».

Важливо зазначити, що у лютому 2013 р. ЕПЛ пройшла системний аудит, ініційований Швецькою агенцією міжнародного розвитку. Аудиторський звіт містить рекомендації для ЕПЛ щодо покращення фінансової та управлінської систем організацій, і ми надіємося, що реалізувавши ці рекомендації, ЕПЛ підніметься на якісно новий рівень розвитку.

в) Журнал «Екологія-Право-Людина»

ЕПЛ видала спеціалізований випуск журналу ЕПЛ, присвячений аналізу розвитку природно-заповідного фонду в Україні. Більше десятка представників екологічних НУО з усієї України стали авторами журналу. Аналіз, представлений у журналі, покриває два різні періоди у розвитку природозаповідної справи в Україні: перший період (2008-2010 рр.), який знаменував великий стрибок у розвитку природоохоронних територій та декларації намірів інтегрувати природозаповідні принципи в усі сфери соціального та економічного життя України, і другий період (2010-2012), який характеризувався різким падінням природозаповідної справи. Журнал включає матеріали зі звіту «Громадської оцінки державної екологічної політики в Україні у період з 2003 по 2011 рр, матеріали проекту «Громадський контроль та підтримка мережі заповідників в Київській області як основний напрямок розвитку національної екологічної мережі України», який реалізував Національний екологічний центр України та інші публікації авторів.

Наприкінці року організація приготувала до публікації наступний номер журналу (№19-20).

г) Клінічна програма

У 2013 р. була оновлена навчальна програма клінічної програми з метою приведення її у відповідність до практичних потреб практикуючого юриста-еколога.

Протягом року ЕПЛ провела лекції для студентів з таких питань:

- юридичні консультації для громадян;
- складання інформаційних запитів;
- складання скарг до контролюючих органів.

Окрім того, ЕПЛ організувала групові перегляди кінофільмів про роботу юристів: «Гезленд», «Громадська дія», «Ерін Броковіч». Після кожного перегляду фільмів проводилися обговорення застосованих правових стратегій та інших аспектів правової роботи, висвітлених у фільмах.

У вересні розпочався новий навчальний рік (2013-2014), який є також новим навчальним роком у клінічній програмі. Зі студентами проводилися заняття з питань доступу до екологічної інформації, основ адвокатської діяльності (підготовка експертних висновків, збір фактів по справі, правовий аналіз, систематизація джерел).

Рамки клінічної програми розширилися, і лекції з правових аспектів доступу до екологічної інформації проводилися також і для студентів біологічного факультету спеціальності «Екологія» Львівського національного університету ім. І. Франка. Окрім того, проводилися лекції для студентів Першої львівської приватної гімназії.

д) Національна та міжнародна співпраця

У січні 2013 р. ЕПЛ стала членом Академії екологічного права Міжнародного союзу охорони природи (МСОП). Академія екологічного права МСОП (<http://www.iucnael.org/>) працює над зміцненням потенціалу еколога-правової освіти та сприяє концептуальному розвитку екологічного права та його реалізації, особливо в країнах, що розвиваються.

Академія реалізує міжнародні проекти з розробки та застосування нових навчальних програм з екологічного права, обміну досвідом між викладачами екологічного права, проведення спільних досліджень та видання публікацій. Члени Академії зустрічаються особисто на щорічному колоквіумі, а також на робочих семінарах, які проходять до і після колоквіумів.

ЕПЛ продовжувала участь у роботі Форуму громадянського суспільства Східного партнерства (ФГС СП). У лютому 2013 р. ЕПЛ взяла участь у зустрічі Робочої групи 3 «Екологія, зміна клімату та енергетична безпека» ФГС СП. Зустріч мала на меті активізувати спільну роботу в рамках групи та діалог з іншими зацікавленими сторонами в процесах європейської інтеграції у сфері довкілля та енергетики.

Ще одна зустріч Робочої групи 3 ФГС СП за участі ЕПЛ відбулася у липні в Молдові.

Цього року ЕПЛ активізувала свою участь у Мережі зі зміни клімату для Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії. Мережа була створена для розробки спільних позицій та координації роботи екологічних організацій до і під час міжнародних переговорів зі зміни клімату. ЕПЛ взяла участь у зустрічі мережі, де обговорювалися подальші напрямки роботи та шляхи підвищення ефективності її роботи.

У листопаді ЕПЛ взяла участь у 19-ій Конференції Сторін Рамкової конвенції ООН зі зміни клімату.

3. Проекти

Обстоювання європейських стандартів оцінки впливу на навколишнє природне середовище в Україні (МФ «Відродження»)

Проект спрямований на вироблення та просування спільної експертної позиції щодо шляхів законодавчого регулювання здійснення оцінки впливу на довкілля та участі громадськості у цьому процесі на основі порівняльного аналізу українського та європейського законодавства.

Результати роботи експертної групи були підсумовані в аналітичній публікації «Оцінка впливу на довкілля та участь громадськості: аналітичний порівняльний огляд європейського та українського законодавства та рекомендації щодо реалізації європейських стандартів в Україні.» Автори публікації представляють модель оцінки впливу на довкілля, яка враховує політичну та економічну ситуацію в Україні та відповідає європейським стандартам. У публікації також йдеться про національну процедуру ОВНС в Україні, міжнародні зобов'язання України у сфері ОВНС в транскордонному контексті та участь громадськості, європейські інструменти ОВНС. На основі порівняльного аналізу українського та європейського законодавства публікація дає конкретні рекомендації щодо реформування системи ОВНС в Україні. Публікація доступна за таким посиланням

http://epl.org.ua/fileadmin/user_upload/images/publication/Broshura_EPL_2013_CN_ANGE.pdf.

21-22 жовтня 2013 р. ЕПЛ проводила міжнародний круглий стіл «Імплементація європейських стандартів оцінки впливу на довкілля в Україні» за участі національних та міжнародних експертів у цій сфері, представників центральних виконавчих органів, академічних закладів та громадськості, зацікавленої в захисті довкілля.

На круглому столі відбувалися обговорення рекомендацій щодо реформування системи оцінки впливу на довкілля, розроблених експертами ЕПЛ. Окрім того на заході була проведена презентація аналітично-довідкової публікації, розробленої в рамках проекту.

Покращення регулювання екологічної складової обласних програм Львівської області (МФ «Відродження»)

Проект спрямований на покращення регулювання екологічної складової у певних стратегіях та програмах Львівської області шляхом розробки і подання експертних пропозицій до цих документів та здійснення Стратегічної екологічної оцінки Обласної програми поводження з твердими побутовими

відходами на період до 2015 р. В рамках проекту експерти проводили консультаційні зустрічі, налагодили співпрацю з Обласною державною адміністрацією у Львівській області і працювали спільно над покращенням проекту Обласної програми поводження з твердими побутовими відходами, провели Стратегічну екологічну оцінку цієї програми і видали звіт за результатами оцінки. Окрім того, експерти підготували і опублікували Методологічні рекомендації з моніторингу та оцінювання обласних програм поводження з твердими побутовими відходами. У червні ЕПЛ провела обговорення за круглим столом ситуації з поводженням з твердими відходами у Львівській області та шляхів розв'язання існуючих проблем. Учасниками круглого столу були учасники обласних та місцевих органів влади, підприємці, екологічні НУО та журналісти. Після заходу пройшла прес-конференція.

В рамках цього проекту двоє представників ЕПЛ взяли участь у навчальних поїздках до аналітичних центрів Польщі, Словаччини та Балтійських країн.

Експерти проекту видали інформаційний буклет для інформування людей про використання пластикової упаковки.

Експерти проекту проаналізували проект національної програми поводження з відходами на 2012-2020 рр. і подали свої коментарі до Мінприроди та Кабінету міністрів України.

Були організовані дві радіо передачі на радіо Незалежність. Координатор проекту взяла участь у прес-конференції з питань поводження з відходами. З даної тематики була підготована стаття для журналу ЕПЛ.

Зміцнення ролі громадянського суспільства у сприянні реалізації Європейської стратегії розвитку Дунайського регіону (Європейська комісія)

Проект реалізує Цент регіональних досліджень, а ЕПЛ виступає партнером. ЕПЛ здійснює моніторинг реалізації Україною Європейської стратегії розвитку Дунайського регіону, підтримує веб-сторінку «Громадський простір дунайського регіону», координує заходи в рамках робочої групи, надає експертну допомогу в розробці та публікації Схеми громадського моніторингу для оцінки ефективності залучення України до реалізації Дунайської стратегії.

Наприкінці 2013 р. ЕПЛ розпочала реалізацію трьох нових проектів: «Активізація дій екологічних інститутів громадянського суспільства з метою лобювання вдосконалення водного законодавства України на основі стандартів Водної рамкової директиви ЄС» (МФ «Відродження»), «Адміністративна реформа у сфері охорони довкілля: наслідки та шляхи покращення» (МФ «Відродження»), та «Зміцнення демократії участі для ефективної охорони довкілля в Україні» (Фонд демократії ООН).